

Dödsorsaksstatistik om läkemedels- och narkotikaförgiftningar

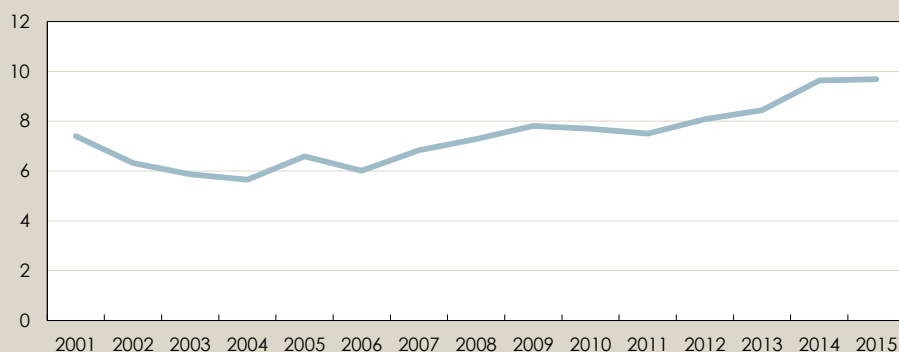
Antalet dödsfall klassade som läkemedels- och narkotikaförgiftningar har ökat under de senaste åren. Detta gäller både för män och för kvinnor. Bland män dominerar överdoser medan självmord dominerar bland kvinnor.

Läkemedels- och narkotikaförgiftningar

År 2015 dog 950 personer till följd av läkemedels- och narkotikaförgiftningar, av dessa var 70 procent män och 30 procent kvinnor. Som figur 1 nedan visar sker en tydlig ökning av dess dödsfall under perioderna 2006–2009 samt 2011–2014.

Figur 1. Dödsfall med förgiftning med läkemedel eller narkotika som underliggande dödsorsak. År 2001–2015

Antal/100 000 inv.

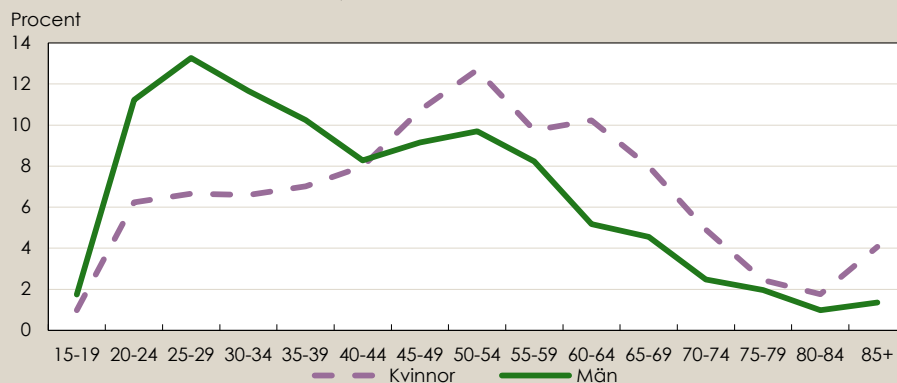

Källa: dödsorsaksregistret, Socialstyrelsen

Stor skillnad i ålder mellan män och kvinnor

Dödsfall genom läkemedels- och narkotikaförgiftningar sker främst i relativt unga åldrar, både bland män och bland kvinnor. Åldersfördelningen ser dock olika ut mellan könen, se figur 2. Den högsta andelen dödsfall bland män återfinns i åldersgruppen 25–29 år, medan den högsta andelen bland kvinnor istället ses i gruppen 50–54 år.

Figur 2. Åldersfördelning bland dödsfall med förgiftning med läkemedel eller narkotika, 15 år eller äldre. År 2011–2015

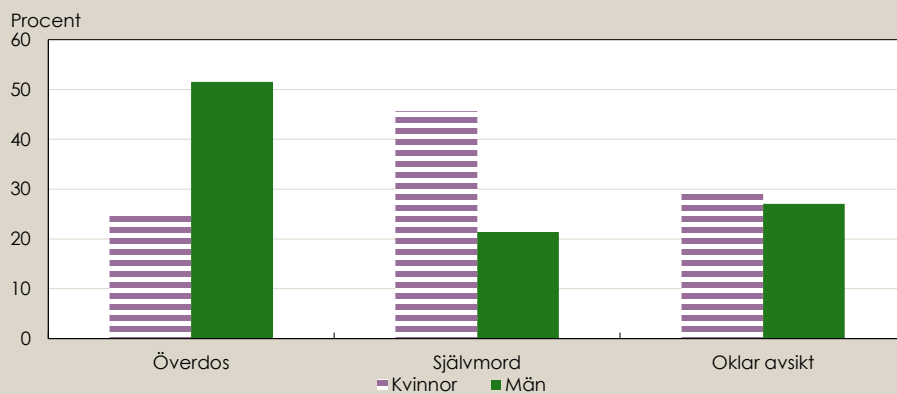

Källa: dödsorsaksregistret, Socialstyrelsen

Själv mord överrepresenterade bland kvinnor

Andelen självmord är högst bland kvinnor (52 procent) medan överdoser är vanligast bland män (46 procent), se figur 3. Det är dock även vanligt att det inte går att avgöra om det rör sig om en överdos eller ett självmord (oklar avsikt).

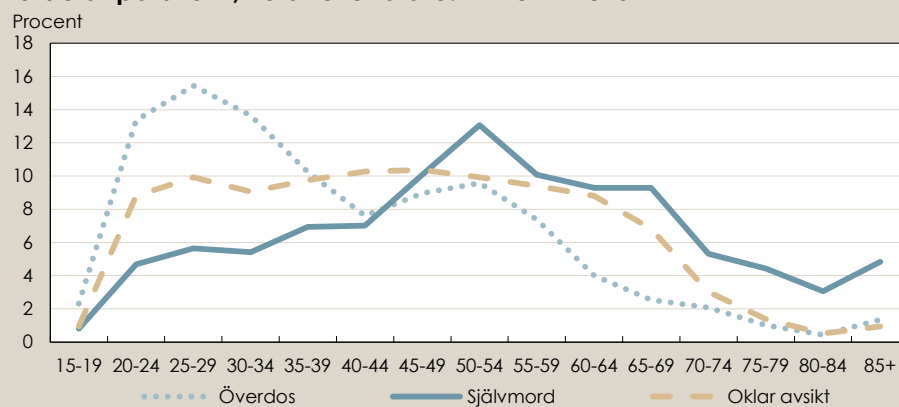
Figur 3. Förgiftning med läkemedel eller narkotika fördelat på avsikt, 15 år eller äldre. År 2011–2015

Källa: dödsorsaksregistret, Socialstyrelsen

Den högsta andelen dödsfall genom självmord finns i åldern 50–54 år medan olycksfall är vanligast i lägre åldrar, se figur 4.

Figur 4. Dödsfall på grund förgiftning med läkemedel eller narkotika fördelat på avsikt, 15 år eller äldre. År 2011–2015

Källa: dödsorsaksregistret, Socialstyrelsen

Att tänka på vid tolkning av statistiken

Det finns vissa faktorer som gör att statistik om dödsfall till följd av läkemedels- och narkotikaförgiftningar kan vara svårtolkad. Dessa kan sammanfattas i tre punkter:

- *Vilka substanser som missbrukas och orsakar dödsfall förändras över tid.* Ett sådant exempel är opioiden dextropropoxifen (DXP). Detta smärtstillande läkemedel orsakade tidigare många dödsfall men slutade förskrivas 2011 på grund av dess farliga egenskaper. Idag är istället dödsfall med andra opioider betydligt vanligare.
- *Informationen rörande substanser på dödsorsaksintygen förbättrades efter år 2006.* Statistiken som redovisas här bygger på uppgifter från dödsorsaksintyg. Under perioden 2000–2006 saknade cirka 15–20 procent av förgiftningsdödsfallen information om vilka substanser som orsakade dödsfallet. Statistik om enskilda substanser under denna period riskerar därför att underskatta antalet dödsfall.
- *Rättsmedicinalverkets (RMV) metoder har utvecklats.* Vid en rättsmedicinsk undersökning görs i regel en läkemedelsanalys vilket innebär att förekomsten av olika substanser undersöks. En sådan analys görs i cirka 90–95 procent av alla rättsmedicinskt undersökta dödsfall. Vid misstanke om narkotika görs en narkotikascreening där ytterligare ett antal substanser ingår. Därtill finns ytterligare ett antal substanser där analys kan göras på begäran. Antalet substanser som ingår i läkemedelsanalysen respektive narkotikascreeningen har ökat under de senaste åren.

Förändrad redovisning

Socialstyrelsen har sedan 1987 redovisat ett mått för narkotikarelaterad dödlighet. Under de senaste åren har detta visat på ett starkt ökat antal dödsfall. Under

perioden 2011–2015 ökade antalet dödsfall från 470 till 800, en ökning med 70 procent, och sedan 2006 har antalet dödsfall mer än fördubblats.

Socialstyrelsen publicerade i februari 2016 rapporten *Narkotikarelaterade dödsfall – En analys av 2014 års dödsfall och utveckling av den officiella statistiken*. Denna rapport visade på ett antal problem med det tidigare måttet. Socialstyrelsen föreslog därför en ändrad redovisning av narkotikarelaterade dödsfall. Myndigheten bereder nu möjligheten att införa ett förbättrat mått.

Förgiftning med läkemedel och narkotika

I förgiftning med läkemedel och narkotika inkluderas dödsfall orsakade av förgiftning med droger, läkemedel eller biologiska substanser som underliggande dödsorsak. Följande koder ingår i måttet:

- Oavsiktlig förgiftning med och exponering för droger, läkemedel och biologiska substanser (X40–X44 i kombination med T36–T50)
- Avsiktlig självdestruktiv handling genom förgiftning med och exponering för droger, läkemedel och biologiska substanser (X60–X64 i kombination med T36–T50)
- Förgiftning med och exponering för droger, läkemedel och biologiska substanser med oklar avsikt (Y10–Y14 i kombination med T36–T50).

Mer information

För dig som vill göra egna sökningar i statistikdatabasen:
www.socialstyrelsen.se/statistik/statistikdatabas/dodsorsaker

Kontakt:

Jesper Hörnblad (statistikfrågor)

Telefon: 075-247 30 00 (vxl)

E-post: jesper.hornblad@socialstyrelsen.se
